

Llegible

Entre el fotograma
i la pàgina

Visible

L'exposició *Llegible – Visible. Entre el fotograma i la pàgina* es proposa explorar les relacions de continuïtat, complementarietat o dialèctica que s'estableixen entre publicacions d'artista i obres audiovisuals, dos mitjans que han viscut moments d'intens desenvolupament en el context de la creació durant l'últim segle.

L'encreuament entre publicacions i material audiovisual troba els primers antecedents a la dècada dels vint quan, amb les seves reflexions sobre l'estètica de la llum en relació amb la imatge en moviment, Lázsló Moholy-Nagy replantejava l'estructura de la narració cinematogràfica, alhora que, en el terreny del disseny gràfic, replantejaven de manera radical la forma i la funció de la tipografia sobre la pàgina. Al principi de la dècada següent, època en la qual el cinema mut havia assolit el màxim moment d'expansió i el cinema sonor estava a punt d'irrompre a les pantalles, se succeeixen altres intents de superposar el mitjà imprès i l'audiovisual. El 1931, el dissenyador italià Fortunato Depero esbossa el projecte *New York film vissuto*, un "llibre-pel·lícula" destinat a recollir els detalls de la seva experiència a Nova York. El projecte, que Depero arribarà a explicar en una publicació de poques pàgines però que no realitzarà en la seva dimensió total, denota la voluntat de fondre en una

única experiència la narració impresa i el ritme cinematogràfic. Abordant aquesta relació des de l'àmbit de la literatura, el 1934 el poeta xilè Vicente Huidobro, al seu torn, s'embarca en la redacció d'una "pel·lícula escrita", *Cagliostro. Novela-film*: una nova temptativa precursora del guió cinematogràfic tal com el coneixem avui dia.

Seguint el camí iniciat per aquests experiments i d'altres, el primer gran moment d'exploració simultània d'ambdós territoris en el terreny de l'art va ser a la dècada dels setanta, que va viure la progressiva generalització dels equips d'enregistrament de vídeo domèstics i l'expansió de les publicacions d'artista com a model de creació i distribució alternatiu al mercat de l'art. Molts dels protagonistes del moviment conceptual, com John Baldessari, Gilbert & George, Michael Snow, Ed Ruscha i, al nostre país, Isidoro Valcárcel Medina, van fer peces de doble caràcter: un llibre, una pel·lícula. Tanmateix, no totes aquestes "parelles" tenen el mateix perfil. Si, a vegades, com és el cas de John Baldessari, publicació i pel·lícula comparteixen un mateix contingut i fins i tot un mateix títol, altres vegades les relacions entre uns i altres són més subtils o complexes. Valcárcel Medina s'inspira en una novel·la de Robbe-Grillet per crear una pel·lícula i un cartell, mentre que el realitzador de televisió Jef Cornelis entrega a Stanley Brown la seva càmera per a la producció d'una de les seves peces. En el vídeo *A Book* (1978), d'Ulises Carrión, el llibre es troba no *fora*, sinó *dins* de la pel·lícula; Miralda i Benet Rossell completen

París. La Cumparsita amb una pel·lícula i una capsa amb materials impresos que documenten la performance que dóna lloc a la peça. Des d'una perspectiva feminista, Martha Rosler, al seu torn, transforma un projecte sobre els processos ideològics i socials vinculats a la preparació d'aliments, i "la cuina" com a dispositiu cultural, en una sèrie de postals, un llibre i un vídeo. Chris Marker i Guy Debord plantegen la crítica social en pel·lícules i llibres en els quals el text exerceix un paper secundari, o allunyat del que li és habitual.

Tot i que de manera més aïllada, aquesta pràctica continuarà als anys vuitanta i noranta, amb figures tan rellevants com Dan Graham —*Rock My Religion* i les seves diverses materialitzacions impreses—, Lawrence Wiener, Raymond Pettibon i també autors de contextos més propers, com Marcel Pey, que continuen establint connexions entre imatge en moviment i pàgina impresa.

A partir de l'any 2000 comença el segon moment d'intensa activitat en aquesta pràctica, que es prolonga fins als nostres dies. Aquesta segona etapa està marcada per l'impacte de la revolució digital, i la consegüent expansió de les eines d'edició —de textos i de vídeo— a l'àmbit domèstic. Amb el naixement de les publicacions digitals, les edicions en paper s'alliberen de la seva principal funció —comunicar continguts— i es tornen més flexibles en relació amb les seves possibilitats formals i estètiques. Al mateix temps, tant els suports impresos com el mateix

cel·luloide cinematogràfic es veuen amenaçats per l'obsolescència. En aquesta etapa, artistes de llarga i reconeguda trajectòria, com William Kentridge i Tacita Dean, prossegueixen l'exploració simultània d'ambdós mitjans al costat de creadors més joves: Cine Quieto, Julián Barón, Eline McGeorge, Rob van Leijsen, Patrícia Dauder i Dominique Hurth, entre altres. La generació més jove multiplica els formats: foliscopis o *flipbooks*, col·leccions de postals, projeccions de diapositives i videoclips s'uneixen al llibre, la pel·lícula i el vídeo com a suport adequat per a aquest tipus d'experimentació.

Amb més d'una vintena obres de caràcter doble —publicació i pel·lícula—, *Llegible – Visible. Entre el fotograma i la pàgina* il·lustra l'interès dels creadors per entrellaçar i relacionar la pàgina impresa i el document audiovisual, superposant-los fins a gairebé fondre'ls en una única superfície per a la creació. Què passa quan un artista “tradueix” un determinat contingut d'un mitjà imprès a un mitjà audiovisual, o viceversa? Què canvia, què s'altera, què roman quan té lloc aquesta transposició de formats? De quina manera es complementen o es contraposen? Aquesta exposició convida a reflexionar sobre qüestions com la seqüencialitat, la narració, la cinemàtica, el pas del temps, el muntatge, la representació del moviment i, en definitiva, la relació entre publicacions i documents audiovisuals, dos dels suports més rellevants sobre els quals s'erigeix el paisatge cultural i social de la nostra època.

László Moholy-Nagy

1895, Bácsborsard, Hongria -

1946, Chicago, Estados Unidos

Malerei, Fotografía, Film

Munich: Albert Langen Verlag, 1925

Lichtspiel Schwarz Weiss Grau

1930. Pel·lícula de 35 mm transferida a digital, b/n, 5' 17"

Isidoro Valcárcel Medina

1937, Múrcia

La celosía

Cartell, 1972

La celosía

1972. Pel·lícula de 16 mm transferida a digital, b/n, so, 115'

Alain Robbe-Grillet

1922, Brest, França -

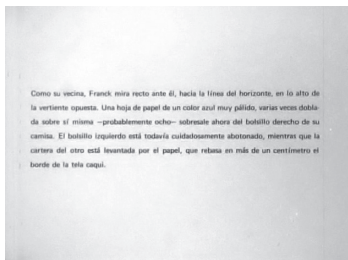
2008, Caen, França

La Jalousie

París: Les Éditions de Minuit, 1957

La celosía

Barcelona: Seix Barral, 1958

stanley brouwn

1935, Paramaribo, Surinam

one step 1X-100X

Brussel·les: Galerie MTL, 1971

stanley brouwn / Jef Cornelis

1935, Paramaribo, Surinam /

1941 - 2011, Anvers, België

6 stappen 10x (MTL Gallery Brussels)

1971. Pel·lícula de 16 mm transferida
a DVD, b/n, so, 5' 5''

John Baldessari

1931, National City, Estats Units

*Throwing Three Balls in the Air to
Get a Straight Line (Best of Thirty-Six
Attempts)*

Milà: Giampaolo Prearo /
Galleria Toselli, 1973

Ed Ruscha

1937, Omaha, Estados Unidos

Crackers

Hollywood: Heavy Industry
Publications, 1969

Premium

1971. Pel·lícula de 16 mm, color, so, 24'

Martha Rosler

1945, Nova York, Estats Units

Service: A Trilogy on Colonization

Nova York: Printed Matter, 1978
(reimprés 2008)

A Budding Gourmet

1974. Video transferit a digital, b/n,
so, 17' 14'''

Patricia Dauder

1973, Barcelona

41°08'56.66" N/ 08°36'43.60" W

Barcelona: Cru, 2012

41°08'56.66" N/ 08°36'43.60" W

2012. 12 fulls de paper impresos
en òfset, 100 x 70 cm

Miralda / Benet Rossell

Antoni Miralda: 1942, Terrassa

Benet Rossell: 1937, Àger -
2016, Barcelona

París. La Cumparsita

Barcelona: autoeditado, 2005

París. La Cumparsita

1972. Pel·lícula de 16 mm transferida
a Betacam Digital i DVD, b/n virat a
violeta, so, 25'

William Kentridge

1955, Johannesburgo, Sud-àfrica

Lexicon

Nova York: A.S.A.P. - Acadia Summer
Art Program, 2011

Lexicon

2011. Pel-lícula digital, color, so, 37"

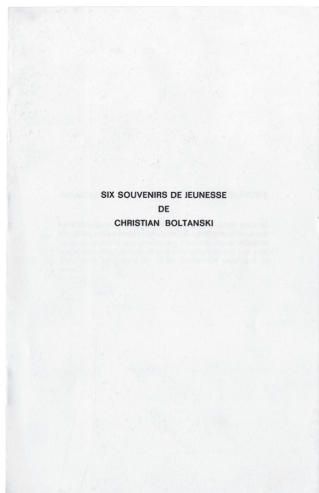

Christian Boltanski

1944, París, França

Six Souvenirs de jeunesse

París: Galerie Sonnabend, [1971]

Quelques Souvenirs de jeunesse

1974. Video transferit a digital, b/n, so, 14' 43''

Gilbert & George

1943, San Martin de Tor, Itàlia

1942, Plymouth, Regne Unit

Oh, the Grand Old Duke of York

Lucerna: Kunstmuseum Luzern,

1972

Dark Shadow

Londres: Art for All / Nigel Greenwood,

1976

Gordon's Makes Us Drunk (Edition 25)

1972. Vídeo transferit a digital,

b/n, so, 12'

John Baldessari

1931, National City, Estats Units

I Will Not Make Any More Boring Art

Nova Escòcia: Art Gallery of Nova Scotia, 2000 (reimprès 2011)

Rotlle de paper pintat per empaperar

*I will not make any more boring art.
I will not make any more boring art.
I will not make any more boring art.
I will not make any more boring art.
I will not make any more boring art.
I will not make any more boring art.
I will not make any more boring art.
I will not make any more boring art.
I will not make any more boring art.
I will not make any more boring art.
I will not make any more boring art.
I will not make any more boring art.
I will not make any more boring art.
I will not make any more boring art.
I will not make any more boring art.*

I Will Not Make Any More Boring Art

1971. Vídeo transferit a digital, b/n, so, 31' 17"

I Will Not Make Any More Boring Art

Acció

Eline McGeorge

1970, Oslo, Noruega

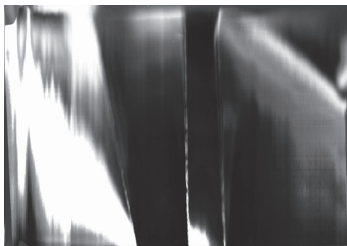
A-W-O-R-L-D-O-F-O-U-R-O-W-N

Londres: Dent-De-Leone, 2012

A World of Our Own

2012. Pel·lícula digital format 4:3,
color, so, 4' 38''

Dominique Hurth

1985, Colmar, França

*close your eyes of flesh to contemplate
first the image with your mind's eye*

Marsella: Galerie Arnaud Deschin, 2011

*close your eyes of flesh to contemplate
first the image with your mind's eye*

2011. Projectió de 80 diapositives
de 35 mm

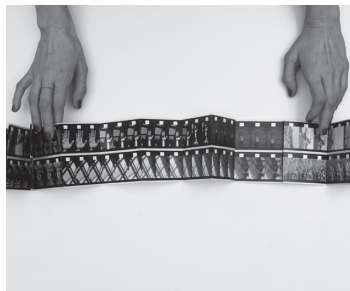
Gloria Vilches

1978, València

Sálvora

Barcelona: Pusilánime

2015

La isla

2015. Videoclip per a la cançó "La isla"
de Dos Gajos. Pel·lícula en super-8
transferida a digital, color, so, 3' 24''

Cine Quieto

Núria Gómez Gabriel: 1987, Barcelona

Gloria Vilches: 1978, València

#1 flora

Barcelona: autoeditat, 2016

Stan Brakhage

1933, Kansas City, Estats Units -

2003, Victoria, Canadà

Mothlight

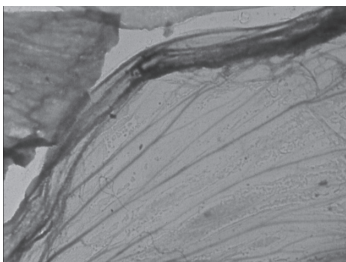
1963. Pel·lícula de 16 mm transferida a digital, color, 3' 13"

Rose Lowder

1941, Lima, Perú

Voiliers et coquelicots

2001. Pel·lícula de 16 mm transferida a digital, color, 2'

Rob van Leijsen

1983, Tilburg, Holanda

Art Handling in Oblivion. A Catalogue about Conspiracy, Theft, Possession and Heritage.

Ginebra: autoeditat, 2012

Art Handling in Oblivion. A Catalogue about Conspiracy, Theft, Possession and Heritage.

Zuric: Edition Fink, 2012

Art Handling in Oblivion

2012. Pel·lícula digital, color, so, 2' 50"

Ulises Carrión

1941, San Andrés Tuxtla, Mèxic -

1989, Àmsterdam, Holanda

A Book

1978. Vídeo transferit a digital, color,
so, 7' 52''

Chris Marker

1921, Neuilly-sur-Seine, França -
2012, Paris, França

La Jetée. Ciné-roman

Massachusetts: MIT Press, 2008

La Jetée

1962. Pel·lícula de 16 mm transferida a digital, b/n, so, 28'

Guy Debord

1931, París, França -

1994, Bellevue-La Montagne, França

The Society of the Spectacle

Detroit: Black & Red, 1983

La sociedad del espectáculo

València: Pre-Textos, 2000

La Société du spectacle

1973. Vídeo monocal transferit
a digital, b/n, so, 87' 18''

Marcel Pey
1948, Cardona

ZZZ. The Last Film
Tarragona: autoeditat, 1980

Lawrence Weiner

1942, Nova York, Estados Unidos

Passage to the North. A Structure

Nova York: Tongue Press, 1981

Passage to the North

1981. Vídeo transferido a digital, color,
so, 16'

Raymond Pettibon

1957, Tucson, Estados Unidos

Tripping Corpse n.º 3, 4, 5 y 6

Los Ángeles: autoeditat,
[1981] - [1990]

Sir Drone

1989. Vídeo transferit a digital, color,
so, 55' 37"

Dan Graham

1943, Urbana, Estats Units

Rock My Religion. Dan Graham. Writings and Projects. 1965-90
Massachusetts: MIT Press, 1993

Rock, mi religión. Textos y proyectos artísticos 1965-1990. Edición de Brian Wallis
Ciutat de Mèxic: Alias Editorial, 2014

Rock My Religion
1982-1984. Vídeo monocalan Betacam transferit a DVD, b/n i color, so, 55' 27''

Julián Barón
1978, Castelló

Los últimos días vistos del rey.
València: autoeditat, 2014

Los últimos días vistos del rey.
2014. Pel·lícula digital, color, 13' 17"

**Departamento de Publicaciones
de RTVE**

Los últimos días de Franco vistos en TVE
Madrid: Corporación de Radio
y Televisión Española, 1975

Los primeros días del Rey vistos en TVE
Madrid: Corporación de Radio
y Televisión Española, 1975

Prestadors:

01	Nacional Centro de Arte	46
03	Reina Sofía, Madrid	56
22		58
Archivo Lafuente,	05	59
Santander	06	Col·leccions particulars
	18	
02	Col·lecció Museo	10
Col·lecció Van	Nacional Centro de Arte	Cortesía d'Argos,
Abbemuseum,	Reina Sofía, Madrid	Centre for Arts & Media,
Eindhoven		Brussel·les
	07	
04	08	12
09	11	14
12	14	16
24	27	20
25	30	53
43	32	54
49	34	Col·lecció MACBA.
51	36	Centre d'Estudis
Biblioteca i Centre	39	i Documentació,
de Documentació.	40	Barcelona
Col·lecció Museo	45	

13
Cortesia d'Ed Ruscha
i Gagosian Gallery

15
28
50
52
Cortesia d'Electronic
Arts Intermix, Nova York

17
Cortesia de Patrícia
Dauder i Projectes SD,
Barcelona

19
55
Col·lecció MACBA,
Barcelona

23
42
Cortesia de LIMA,
Àmsterdam

26
Cortesia de White Cube
Gallery, Londres

29
Cortesia de John
Baldessari Archive,
Los Angeles. Realitzada
amb la col·laboració
de l'Escola Massana,
Barcelona

21
31
33
35
41

48
57
Cortesia dels artistes

37
Cortesia de Marilyn
Brakhage i Criterion,
Nova York

38
Cortesia de Rose Lowder
i Light Cone, París

44
Cortesia d'Argos Films,
París

47
Cortesia dels hereus de
Guy Debord

Arts Santa Mònica

Direcció:

Jaume Reus

Exposicions:

Coordinació general: Fina Duran Riu

Assistent de coordinació: Silja Pálmarsdóttir

Edicions: Cinta Massip

Direcció tècnica: Xavier Roca

Activitats:

Coordinació general: Marta Garcia

Relacions externes: Alicia González

Àrea tècnica: Eulàlia Garcia

Administració:

Responsable de gestió: Cristina Güell

Àrea d'exposicions: Mònica Garcia Bo

Secretaria de direcció: Chus Couso

Comunicació:

Coordinació general: Jordi Miras Llopart

Web i xarxes socials: Luis Villalón Camacho

Difusió: Juanjo Gutiérrez

Exposició

Llegible – Visible.

Entre el fotograma i la pàgina

6 d'abril - 28 de maig 2017

Exposició produïda per Arts Santa Mònica, 2017

En el marc d'ArtsLibris

Comissària: Mela Dávila Freire

Assistent de comissariat: Maite Muñoz Iglesias

Disseny gràfic i de l'exposició: todojunto.net

Fusteria: Puigdemívol

Muntatge: GAMI SCP

Textos: Mela Dávila Freire i Maite Muñoz Iglesias

© de les obres, els autors i els detentors dels seus drets

© dels textos, les autores

© d'aquesta edició, Arts Santa Mònica

© de les fotografies 07, 08, 11, 12, 14, 16, 20, 30, 32, 34, 36, 39, 40, 45, 48, 53, 54, 56, 58, 59 i sobrecoberta: Dani Pujalte; 05, 09, 24, 25, 43, 49, 51: Joaquín Cortés i Román Lores / Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofía (MNCARS)

Què passa quan un artista “tradueix” un determinat contingut d’un mitjà imprès a un mitjà audiovisual, o viceversa?
Què canvia, què s’altera, què roman quan té lloc aquesta transposició de formats? De quina manera es complementen o es contraposen?